

Ukrainalaiset oppilaat käsitöissä: käsityötä opettavien opettajien kokemuksia.

Käsityökasvatus
Kandidaatintutkielma

Laatija(t):
Eero Aaltio
Nea Koskela

Ohjaaja:
Yliopistonlehtori Virpi Yliverronen

28.11.2025
Rauma

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Käsityökasvatus

Tekijä(t): Eero Aaltio & Nea Koskela

Otsikko: Ukrainalaiset oppilaat käsitöissä: käsityötä opettavien opettajien kokemuksia.

Ohjaaja(t): Yliopistonlehtori Virpi Yliverronen

Sivumäärä: 28 sivua + liitteet 6 sivua

Päivämäärä: 28.11.2025

Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena oli selvittää käsityötä opettavien opettajien kokemuksia ukrainalaisista oppilaista käsityön opetuksessa, ja miten opettajat opettavat käsitöitä yhteisen kielen puuttuessa. Ukrainasta on tullut paljon pakolaisia Suomeen sodan myötä, joten aihe on ajankohtainen ja kiinnostava. Tutkimus on laadullinen ja aineisto kerättiin Webropol-kyselyllä, jossa avointen kysymysten avulla saatiin kerättyä vastaajien kokemuksia aiheeseen liittyen. Vastaajia oli yhteensä 14, joista seitsemän käsityön aineenopettajia ja seitsemän luokanopettajia. Aineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä, jossa aineisto teemoitettiin. Aineistosta selvisi, että yhteisen kielenpuute on välillä haasteena opetuksessa, mutta opetusta muokkaamalla saadaan oppilaat paremmin ymmärtämään mitä ollaan oppimassa. Ukrainalaiset oppilaat pääsääntöisesti pitävät käsityön opetuksesta ja kokevat sen palkitsevana.

Avainsanat: käsityöopetus, ukrainalaiset oppilaat

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Ukrainalaiset oppilaat Suomessa	8
2.1	Valmistava opetus ja integrointi	8
2.2	Käsityön opetus Ukrainassa	9
3	Käsityön opetuksen toteuttaminen	11
4	Tutkimusongelmat ja teoreettinen viitekehysmalli	13
4.1	Teoreettinen viitekehys	13
4.2	Tutkimusongelmat	14
5	Tutkimuksen toteutus	16
5.1	Osallistujat ja aineiston keruu	16
5.2	Tutkimusmenetelmä	16
5.3	Tutkimusetiikka	17
6	Tutkimustulokset	18
6.1	Opettajan ja ukrainalaisen oppilaan kommunikointi	18
6.2	Käsityön merkitys ukrainalaiselle oppilaalle	20
6.3	Opetuksen eriyttäminen ukrainalaisille oppilaille	20
7	Johtopäätökset	23
8	Pohdinta	24
	Lähteet	25
	Liitteet	29
	Liite 1. Tietosuojailmoitus	29
	Liite 2. Kysely	31

1 Johdanto

Näinä päivinä epävarmuus tulevaisuuden maailmankuvasta on suuri. Venäjän 24.2.2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan on lisännyt epätietoisuutta myös Suomessa.

Maahanmuuttoviraston mukaan sodan ensimmäisen vuoden aikana yli 50 000 ukrainalaista oli hakenut tilapäistä suojaa Suomesta (Maahanmuuttovirasto, 2023). Hakijoiden joukossa on ollut runsaasti perheitä ja luonnollisesti myös kouluikäisiä lapsia. Sotaa paenneet ukrainalaiset sijoitettiin ensin valmistavan opetuksen luokille, joissa he saivat enemmän yksilöllistä opetusta ja he pystyivät integroitumaan paremmin suomalaiseen koulujärjestelmään.

Myöhemmin kuitenkin ukrainalaisia oppilaita on sijoitettu suomalaisten oppilaiden kanssa samalle luokalle noudattamaan suomalaista opetussuunnitelmaa. Lähdimme tutkimuksessamme selvittämään ukrainalaisoppilaiden käsityöopetusta, ja miten käsityötä opettavat opettajat eriyttävät opetusta kohderyhmälle sopivaksi.

Sodan alusta vuoteen 2025 mennessä Suomeen tulleita pakolaisia on saapunut noin 100 000 henkilöä (Maahanmuuttovirasto, 2025). Marraskuussa 2024 varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisen asteen koulutuksessa olevia ukrainalaisia lapsia ja nuoria oli noin 16 500. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ukrainalaisia lapsia oli noin 1700 ja perusopetuksessa noin 6 300 (Opetushallitus, 2024). Pakolaisina Suomeen saapuneet ukrainalaiset ovat tilapäisen suojelun alaisina. Ukrainalaisilla lapsilla ja nuorilla on oikeus suomalaiseen perusopetukseen, vaikka heillä ei ole oppivelvollisuutta. Ukrainalaisia lapsia ei voi laittaa suoraan perusopetukseen, joten heidät sijoitetaan ensin valmistavaan opetukseen. Valmistavan opetuksen aikana heitä integroidaan perusopetukseen. Kotikunnan saatuaan lasta ja nuorta koskee oppivelvollisuus, jolloin koulua velvoitetaan käymään (Maahanmuuttovirasto, 2023).

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää käsityötä opettavien opettajien kokemuksia ukrainalaisten oppilaiden opettamisesta käsitöissä. Aihe oli kiinnostava, sillä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opettamisessa saattaa ilmetä haasteita yhteisen kielen puuttumisen vuoksi. Tutkimuksia opettajien kokemuksista maahanmuuttajaoppilaista on jonkin verran tehty luokanopettajien osalta, mutta käsitöissä tutkimus on vähäistä. Aihetta rajattiin ukrainalaisiin oppilaisiin, koska aihe on ajankohtainen.

Aiempiä tutkimuksia aiheeseen liittyen on tehty ja poimimme niistä muutamia. Kiilakosken ja Kärkkäisen (2023) opinnäytetyössä tutkittu ukrainalaisten oppilaiden integroitumista suomalaiseen peruskouluun. Tutkimusaineisto kerättiin valmistavan opetuksen henkilökunnan kokemuksista ja havainnoista resursseja riittävästi avun ja opetuksen tarjoamiseksi ukrainalaisille oppilaille. Tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että valmistavaan opetukseen tarvitaan lisää resursseja, lisäkoulutusta ja tukia. Tämä vaikuttaa siihen, miten oppilaat oppivat Suomen kieltä. Opetushenkilökunta on kertonut vastauksissaan tarvitsevansa lisäkoulutusta ja muita tukitoimia opettamiseen. (Kiilakoski & Kärkkäinen, 2023)

Koivula ja Kolvanki (2019) puolestaan tutkivat aihetta opetuksen näkökulmasta. Tutkien käsityön aineenopettajien kokemuksia maahanmuuttajataustaisten oppilaiden käsityön opetuksesta. Tuloksissa kerrotaan, että suurimmat haasteet maahanmuuttajaoppilaille löytyvät kielitaidon puutteesta. Kohdatessaan kielellisiä haasteita opetusta on muokattu visuaalisemmaksi, jotta sitä on helpompi ymmärtää. Opettajat kokevat opettavansa maahanmuuttajaoppilaita käsitöissä hyvin, eivätkä koe tarvitsevansa siihen lisäkoulutusta. Kokemuksen myötä opetustaito parantuu. (Koivula & Kolvanki, 2019).

Korpi ja Lappi (2024) ovat tutkineet liikunnan merkitystä ukrainalaisten yläkouluikäisten oppilaiden hyvinvoinnille ja Suomeen sopeutumiselle. Tutkielmassa haastateltiin oppilaita, ja kerättiin heidän kokemuksiaan. Tuloksista todetaan, että liikunta kohottaa ukrainalaisten oppilaiden mielialaa sekä antaa mahdollisuuden kehittää sosiaalisia taitoja. Ukrainalaisten sopeutumisen tukemiseen koululiikunta on hyvä oppiaine integroida oppilaita. Erilaisia merkityksiä olivat itsensä toteuttaminen sekä sosiaalisten suhteiden mahdollinen luominen, liikunta kohottaa myös mielialaa. Liikunnan tavoitin käsityö on taito- ja taideaine. Käsityön merkitys voi myös olla myönteinen ukrainalaisten sopeuttamisessa suomalaiseen koulumaailmaan. Korven & Lapin (2024) Tutkimuksessa käy ilmi, että Ukrainassa oppilaiden ja opettajien välinen suhde on läheisempi, kuin Suomessa. Ukrainassa oppilaat ovat itsenäisempiä kuin Suomessa. Osa ukrainalaisista oppilaista ei ollut päässyt liikkumaan suomalaisten lasten kanssa, joka hankaloitti sopeutumista ja kavereiden saamista. (Korpi & Lappi, 2024)

Väitöskirjassaan Soilamo (2008) tutki opettajien käsityksiä monikulttuuristen oppilaiden opettajana. Tutkimuskohteena olivat luokanopettajat, joilla oli luokassaan maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Tutkimustuloksista käy ilmi, että maahanmuuttaja

taustaiset oppilaat aiheuttavat lisätyötä opettajille. Kohderyhmä koki lisäkoulutuksen olevan tarpeellista, vaikkakin viihtyvät työssään. Haasteena opetukseen liittyen opettajat kokivat maahanmuuttajaoppilaiden kielitaidon, opettamisen ja oppilaan oppimisen kannalta. (Soilamo, 2008)

Aiemmista tutkimuksista voidaan poimia samanlaisia havaintoja liittyen kielitaidon puutteeseen, joka on haasteena opetuksen toteuttamisessa ja oppilaiden oppimisessa. Käsityö kuitenkin eroaa oppiaineena muista oppiaineista konkreettisuuden ja fyysisen tekemisen avulla. Käsityötekniikoiden opetuksessa kielitaito ei ole kuitenkaan välttämätön (Leppänen, 2017). Mallia seuraamalla ja kokeilemalla pääsee hyvin alkuun. Käsityö on yksi niistä oppiaineista, jolla voidaan integroida maahanmuuttajaoppilaita osaksi perusopetusta.

Tutkimuksen tuloksista toistui sama havainto kuin aiemmistakin, kielitaito on haasteena opetuksessa. Opetuksen visuaalistamiseen panostaminen, selkeiden ohjeiden antaminen ja asioiden nimeäminen koettiin auttavan opetuksen toteuttamisessa. Opettajien käsityksien mukaan oppilaat pitävät käsityöstä oppiaineena.

2 Ukrainalaiset oppilaat Suomessa

Kotikuntalain uudistuksen myötä ukrainalaiset pakolaiset voivat hakea Suomesta kotikuntaa asuttuaan vuoden Suomessa (Maahanmuuttovirasto, 2023). Kun oppivelvollisuus iässä oleva ukrainalainen lapsi saa kotikunnan, hän saa oppivelvollisuuden (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2023). Kotikunta antaa ukrainalaisille myös mahdollisuuksia muihin palveluihin ja helpottaa ukrainalaisten pakolaisten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Ukrainalaisten oppilaiden suurimpana haasteena suomalaisessa peruskoulussa on kielitaidon puute, joka ei ehdi kehittymään tarpeeksi vuoden valmistavan opetuksen aikana. Lisäksi ukrainalaiset oppilaat toivovat kotiinpaluuta heti kun mahdollista, mikä madaltaa suomen kielen oppimisen motivaatiota (Koskinen, 2024). Kielelliset haasteet saattavat laskea motivaatiota opiskeluun ja oppimiseen. Valmistavan opetuksen tarkoituksena ei ole se, että ukrainalaiset oppilaat osaisivat suomen kielen täydellisesti siirtyessään perusopetukseen. Suomalaisissa kouluissa opetuksen on oltava kielitietoista, jotta kielen keskeinen merkitys oppimisessa voidaan ottaa huomioon riittävästi. Kielellä on valtava merkitys oppilaiden identiteetin ja yhteenkuuluvuuden kannalta (Opetushallitus [OPH], n.d. a). Raitio kirjoittaa Ylen artikkelissaan (2023) ukrainalaisten oppilaiden poissaoloista. Opettajilla on herännyt huoli ukrainalaisten lasten oppimisesta, jos poissaoloja on enemmän kuin paikallaoloa. Poissaoloilla on suuri vaikutus suomen kielen oppimiseen. (Raitio, 2023)

2.1 Valmistava opetus ja integrointi

Ukrainalaiset oppilaat sijoitetaan aluksi perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Valmistavan opetuksen tarkoituksena on opettaa opiskelutaitoja, eri oppiaineiden kielten alkeita sekä suomen tai ruotsin kieltä. Näin pyritään saamaan maahanmuuttajaoppilaille kielelliset valmiudet osallistua perusopetukseen. Tämä ei tarkoita, että oppilas osaisi suomen kieltä tarpeeksi ja olisi täysin valmis siirtymään perusopetukseen. Valmistava opetus antaa valmiudet osallistua perusopetukseen, jossa kielen oppiminenkin vielä jatkuu. Valmistava opetus on suunnattu Suomeen muuttaneille tai Suomessa syntyneille maahanmuuttotautaisille lapsille ja nuorille, eikä opetus vaadi oleskelulupaa. Opetusta annetaan lapsille ja nuorille yhden lukuvuoden ajan, ja oppilas voidaan integroida perusopetukseen ennen valmistavaan opetukseen määrätyn vähimmäistuntimäärän täyttymistä. (OPH, 2017). Valmistavasta opetuksesta oppilaita integroidaan perusopetukseen

omaan ikäryhmään ensin taito- ja taideaineisiin, koska kielelliset haasteet eivät estä opetukseen osallistumista. Integraation tehtävänä on suomen tai ruotsin kielen ja opiskeluvalmiuksien vahvistaminen, sekä kotoutuminen. Käsityö on hyvä oppiaine integroimiseen koska sitä voidaan opettaa ilman yhteistä kieltä. Integroinnissa otetaan huomioon oppilaan motivaatio ja taidot, jos oppilas on kiinnostunut liikunnasta tai käsitöistä, oppilas olisi hyvä integroida näihin oppiaineisiin. (OPH, 2025).

Ukrainan opetusministeriö on tarjonnut etäkoulumahdollisuutta, jotta lapset ja nuoret voisivat jatkaa opiskeluaan Ukrainassa. Etäkoulua toteutetaan esimerkiksi Google classroomin ja Zoomin avulla. (Kruszewska & Lavrenova, 2022). Koskisen (2024) kirjoittamassa Ylen artikkelissa kerrotaan, että Kotkassa ja Kouvolassa peruskoulussa olevista ukrainalaista oppilaista osa käy Ukrainan tarjoamaa etäopetusta vielä Suomessa käydyn koulupäivän jälkeen. Artikkelissa myös mainitaan, että kaikki ukrainalaisperheet eivät ole halunneet laittaa lapsia kouluun Suomessa, koska odottavat nopeaa kotiinpaluuta takaisin Ukrainaan. (Koskinen, 2024). Toisessa Ylellä julkaistussa Pöyhösen (2025) uudemmassa artikkelissa kerrotaan, että sodan myötä ukrainalaisten lasten määrä suomalaisessa peruskoulussa on kasvanut noin 9000:lla. Suomalaiseen opetukseen osallistuu yhä useampi ukrainalainen peruskouluikäinen lapsi ja nuori. Noin 1 % ukrainalaisista Suomessa olevista ukrainalaisista lapsista ja nuorista käy etäkoulua Ukrainaan. (Pöyhönen, 2025).

2.2 Käsityön opetus Ukrainassa

Ukrainan hallitus esitti yhteistyöpyynnön Suomelle, jossa Ukrainan koulujärjestelmä uudistettaisiin. Hanke aloitettiin 2018 ja tavoitteena oli opetuksen laadun nostaminen kehittämällä perusopetussuunnitelmia, oppimateriaaleja, opettajankoulutusta ja pedagogiikkaa. (Finnish consulting group, 2021). Opetushallituksen mukaan Ukrainan koulujärjestelmän keskiössä on taitojen kehittämien ulkoa opettelun sijasta. Näihin taitoihin on mainittu luovuus ja ongelmanratkaisukyky, jotka sopivat suomalaiseen käsityön oppiaineeseen. (OPH, n.d. b).

Ukrainan opetussuunnitelmassa ei suoranaisesti mainita käsitöistä, mutta käsityön aihealueita sieltä löytyy muutamia. Luovuus on nostettu kehitettäväksi taidoksi ja opetuksesta on tehty käytännönläheistä. Taitoja, joita voisi yhdistää käsityöhön ovat tekniikan, tieteen ja teknologian osaaminen ja innovatiivisuus. Oppilaat opiskelevat koulu-uransa varrella tekniikkaa ja taiteita, mainittuna on myös tietojenkäsittely. Nämä aiheet ovat myös Ukrainan

perusopetuksessa valinnaisissa aineissa, jotka oppilaat saavat valita itse. (OPH, n.d. b). Ukrainan opetus ja tiedeministeriön sivuilla kerrotaan enemmän oppiaineista ja niiden sisällöistä. Oppilaille opetetaan koulun alusta asti tietokoneen käsittelyä ja ylemmillä luokilla mainitaan piirtäminen oppiaineena. Ukrainassa ei koulussa suoranaisesti opiskella käsitöitä. (Ministry of education and science of Ukraine, 2022-2023). Käsitöillä on suuri merkitys Ukrainan kulttuuriperinnössä, miten jo 1200-luvulla Ukrainan alueella asuneet käsityöläiset ovat taanneet kokonaisten teollisten alojen kehityksen. Monet yritykset ovat myös säilyttäneet perhestatuksen ja siirtyneet sukupolvelta toiselle savitöiden, kudonnan, ompelun, puutöiden ja muurareiden aloilla. (Miroshnichenko, 2023)

3 Käsityön opetuksen toteuttaminen

Käsityö on yksi niistä perusopetuksessa opiskeltavista oppiaineista, joka eroaa muista oppiaineista tilojen, opettavien aiheiden ja opiskelutekniikoiden takia. Riippumatta siitä, onko kyseessä tekninen vai tekstiilityö, luokasta löytyy erilaisia materiaaleja, työkaluja ja -välineitä joilla työskennellään. Oppiaineeseen sisältyy kokonainen käsityöprosessi, joka alkaa suunnittelusta kokeilujen kautta työn edistymiseen ja lopulta valmiiseen käsityötuotteeseen. Erilaisiin materiaaleihin tutustuminen ja niiden työstämisen harjoittelu on merkittävä osa käsityön oppiainetta. Käsityö kannustaa oppilasta kehittämään motorisia taitojaan, luovuuttaan sekä kasvattaa ymmärrystään materiaaleihin ja niitä muokkaaviin tekniikoihin. Oppiaine kasvattaa oppilaista myös yritteliäitä ja osaavia kansalaisia, jotka osaavat toimia arjessa. Käsityö on hyvä oppiaine, jossa oppilaat saavat kokeilla ja keksiä omia ideoitaan ja toteuttaa omaa luovuuttaan. Oppiaine saattaa rohkaista oppilasta tuomaan esille omia mielenkiinnon kohteitaan ja lisätä luottamusta omaan itseen. (POPS, 2014).

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa kerrotaan käsityön oppimisen tavoitteiden sisältöalueista, jotka ovat ideointi, suunnittelu, kokeilu, tekeminen, soveltaminen, dokumentointi ja arviointi. Lisäksi mainitaan työstettäviä materiaaleja sekä puhutaan väreistä, muodoista ja erilaisista pinnoista. (POPS, 2014). Opetussuunnitelma ei kerro mitä tekniikoita ja töitä oppilaille pitäisi opettaa, vaan opettajilla on melko vapaat kädet opetuksen suunnittelussa. Opettajan on hyvä perehtyä ikäluokkaa kiinnostaviin aiheisiin, jotta voidaan valita oppilaille kiinnostava ja motivoiva työ. Ikäluokan mukaan valitaan sopivan helppo tai haastava työ, jota voidaan eriyttää tarvittaessa sekä ylös- että alaspäin oppilaiden taitotason mukaan.

Käsityön opetuksessa opetetaan teoriaa materiaaleista ikätason mukaan, sekä opitaan käyttämään erilaisia työvälineitä. Oppiminen on paljolti mallioppimista, mikä on havainnointiin perustuvan oppimisen teorian mukaan kaikessa oppimisessä olennaista (Salakari, 2009). Usein opettaja joko näyttää itse tai videolta, miten välineitä ja tekniikoita käytetään, ja oppilaat työskentelevät näytetyn esimerkin mukaan.

Aivotutkija Minna Huutilainen kertoo, että käsityöllä on vaikutusta oppimiseen ja se aktivoikin monia aivojen alueita. Käsitöiden tekeminen harjoittaa silmä-käsi-koordinaatiota ja auttaa hahmottamaan paremmin kolmiulotteisia esineitä. Käsillä tekeminen ja kehon

käyttäminen vaikuttaa positiivisesti ihmisen mielialaan ja asioiden oppimiseen. (Huotilainen, 2018). Ala-Nissilä kirjoittaa artikkelissaan Minna Huotilaisen tutkimuksista käsityön merkityksestä aivoille. Tutkimuksista selviää, että kuulonvarainen oppiminen helpottuu, kun käsillä tekeminen samaan aikaan rentouttaa tekijää. (Ala-Nissilä, 2023). Käsityö on hyvä työväline kielen oppimiselle ja siksi sopiva oppiaine maahanmuuttajien integroimiseen (Lappalainen, 2005), jolloin kielen oppimista tapahtuu huomaamatta ja opitaan samalla koulun yhteisiä sääntöjä ja toimintatapoja. Käsityö kuuluu niihin oppiaineisiin, joihin maahanmuuttajaoppilaita integroidaan, jolloin opetuskielen hallinnan puute ei haittaa opiskeluun osallistumista.

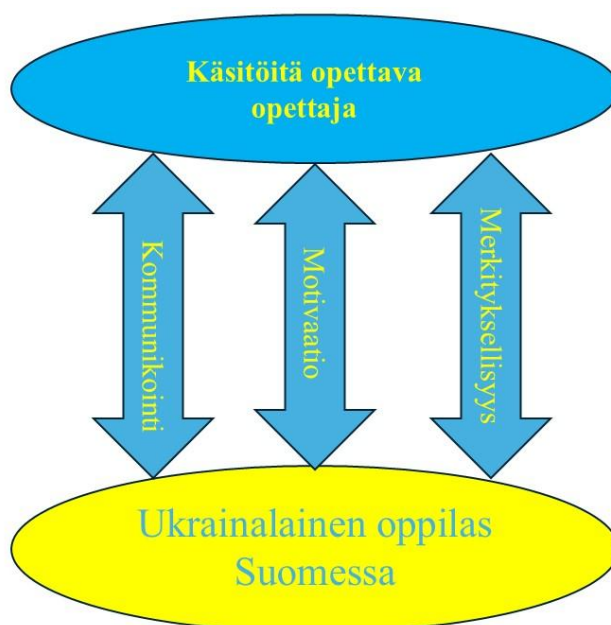
Osana käsityön opetusta on arviointi, jota toteutetaan lukuvuoden aikana. Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa ennalta määrättyihin tavoitteisiin, joista opettaja valitsee sopivimmat silloisen oppimisjakson tavoitteiksi. Opettaja arvioi esimerkiksi oppilaan työskentelyä tunnilla, miten kokonainen käsityöprosessi toteutuu ja oppilaan turvallista tuntityöskentelyä, johon kuuluu työvälineiden ja valmistusmenetelmien tarkoituksenmukainen käyttö. (POPS, 2014)

Käsityön oppiaineen arviointi ei rajaudu vain tehtyyn tuotteeseen, vaan siinä arvioidaan kokonaista käsityöprosessia. Kokonaiseen käsityöprosessiin kuuluu työn suunnittelusta kokeiluihin ja siitä valmistukseen ja valmiiseen tuotteeseen, työturvallisuus ja dokumentointi ovat myös osana arviointia. (OPH, 2025). Käsityössä vuoden opiskelut jaetaan jaksoihin, joilla opetellaan erilaisia tekniikoita ja tehdään erilaisia töitä. Jaksoille valitaan tavoitteita, jotka tukevat opeteltavia sisältöalueita. Oppilaita arvioidaan opetuksen aikana jatkuvasti. Formatiivisen arvioinnin avulla oppilasta arvioidaan prosessin aikana ohjaten ja keskustellen oppilaan kanssa tätä tukien. Summatiivinen arviointi puolestaan on kokoavaa ja yleensä numeerista arviointia, miten oppimistehtävässä on suoriuduttu. Oppilasta arvioidaan myös opettajan valitsemien tavoitteiden perusteella. On tärkeää, että oppilailla on tieto, miten heitä arvioidaan. (Hilmola, 2025).

4 Tutkimusongelmat ja teorettinen viitekehysmalli

4.1 Teorettinen viitekehys

Tutkimuksessa selvitämme käsityötä opettavien opettajien kokemuksia ukrainalaisten oppilaiden käsityön opetuksesta. Tutkimuksen teorettisen viitekehysmalli kuvaa tutkimuksen keskeisiä kysymyksiä sekä ukrainalaisen oppilaan ja käsityötä opettavan opettajan välistä, kaksisuuntaista kanssakäymistä. (ks. Kuva 1)

Kuva 1 Tutkimuksen viitekehys, Aaltio & Koskela

Viitekehyksessä on kuvattuna käsityötä opettava opettaja ja ukrainalainen oppilas Suomessa. Näiden kahden käsitteen kanssakäymistä käsityönopetuksessa kuvataan kaksisuuntaisilla nuolilla. Mahdolliset haasteet kommunikoinnissa ja kommunikointi ylipäättään on kaksisuuntaista oppilaan ja opettajan välillä. Haluamme selvittää mitä keinoja opettaja käyttää ukrainalaisen oppilaan kanssa kommunikoimiseen. Myös oppilaan kommunikointi opettajan kanssa on ihan yhtä tärkeää, joten haluamme selvittää myös opettajien kokemuksia oppilaiden kommunikointitavoista. Viitekehyksessä motivaation ja merkityksellisyyden kohdalla on käytetty samaa periaatetta. Malli kuvaa miten opettaja motivoi ukrainalaista oppilasta käsityöissä ja vastaisuudessa onko ukrainalainen oppilas motivoitunut tunneilla. Myös merkityksellisyys käsityöissä on kaksisuuntaista. Pyrimme selvittämään, miten opettaja onnistuu luomaan oppiaineen merkityksellisyyden tai edes viestimään sitä ukrainalaiselle

oppilaalle ja miten ukrainalainen oppilas vastaanottaa merkityksellisyyden ja tuntee oppilas sitä opettajan näkökulmasta.

4.2 Tutkimusongelmat

Halusimme tutkimuksellamme selvittää minkälaisia keinoja käsitöitä opettavat opettajat käyttävät opettaessaan oppilaita, joille oppiaine ei ole ennestään tuttu, ja joiden kanssa yhteistä kieltä ei ole. selvitämme miten opettajat ovat suhtautuneet tilanteeseen, jossa sotaa pakenevia oppilaita saapuu opetukseen, ja tarvitsisivatko opettajat lisää tukea ukrainalaisten oppilaiden opettamisessa. Entä kokevatko opettajat, että he kykenevät kielimuurista huolimatta opettamaan ukrainalaisia oppilaita tarkoituksenmukaisesti nykyisten koulukohtaisten resurssien puitteissa.

Tutkimuksemme keskeiset tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Miten oppiaineen merkitys ja motivoituneisuus näyttäytyy ukrainalaisissa oppilaissa käsityön tunneilla?

Tällä kysymyksellä haluamme saada kuvan siitä, miten opettajat kokevat ukrainalaisten oppilaiden motivoituneisuuden käsityön tunnilla. Vaikuttaako ukrainalaisten oppilaiden epätavallinen tilanne ja uusi oppiaine heidän motivaatioonsa, ja jos vaikuttaa niin miten? Haluamme myös selvittää miten opettajat pystyvät kommunikoimaan oppiaineen merkityksellisyyden ukrainalaisille oppilaille ja kokevatko ukrainalaiset oppilaat oppiaineen merkitykselliseksi opettajien mielestä?

2. Miten opetusta eriytetään ukrainalaisille oppilaille?

Joudutaanko oppiainetta edes eriyttämään ukrainalaiselle oppilaalle, ja jos joudutaan niin miten? Vieras oppiaine vieraalla kielellä opettuna saattaa luoda haasteita ja opetusta saatetaan joutua eriyttämään alaspäin. Myös turvallisuusluontoiset asiat saattavat mietityttää niin oppilaita kuin opettajiakin. Toisaalta ukrainalaiset oppilaat saattavat olla hyvinkin taitavia ja helposti adaptoituvia uuteen oppiaineeseen ja ylöspäinkin eriyttäminen voi olla ajankohtaista.

3. Miten opettaja kommunikoi ukrainalaisen oppilaan kanssa käsityön tunneilla?

Opettajien kokemuksia vieraskielisten oppilaiden opettamisesta ja opetusmenetelmistä on jonkin verran tutkimusta. Myös ukrainalaisia oppilaita Suomessa on jo ehditty sodan alkamisen jälkeen tutkia vähän. Käsityön opettamisen kontekstissa tutkimusta aiheesta ei kuitenkaan ole. Tutkimus keskittyykin hypoteesiin, että ukrainalaiset oppilaat ovat joutuneet pikaisesti integroitumaan suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Uuden oppiaineen omaksuminen vieraskielisessä opetuksessa, joskus jopa todella lyhyen valmistavan opetuksen jakson jälkeen voi olla hankalaa. Opettajien kokemusten kartoittaminen aiheeseen liittyen on tärkeää, sillä heillä on luonnollisesti merkittävä rooli ukrainalaisten oppilaiden käsityön opetuksen toteuttamisessa. Käsitöihin liittyy oleellisesti myös turvallisuusasiat, joten vieraskielisten oppilaiden opetukseen tulisi oppiaineessa kiinnittää erityistä huomiota.

Hypoteesimme tutkimuksen lopputuloksesta on se, että kielelliset haasteet ovat suurin este opettajien ja ukrainalaisten oppilaiden vuorovaikutukseen käsitöissä. Myös opettajien ja oppilaiden kanssa yhteisen kielitaidon omaavien avustajien puute saattaa vaikuttaa opetuksen sujuvuuteen. Toisaalta vieraskielisten oppilaiden opettaminen ei varmasti monelle opettajalle ole uutta. Tuottaako sotaa paenneiden ukrainalaisten nopea integroiminen suomalaiseen kouluun lisähaasteita opettajille?

5 Tutkimuksen toteutus

5.1 Osallistujat ja aineistonkeruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol-kyselyllä. Jaoin linkin kyselyyn erilaisten opettaja-aiheisten Facebook-ryhmien kautta, jotta kysely tavoittaisi suuremman yleisön. Facebook-ryhmät, joihin kysely jaettiin, olivat Alakoulun aarreaitta – ideoita ja oivalluksia opetuksen tueksi, Teknisen työn opetus, Luokanopettajien keskustelupalsta ja Teknisentyön ideapankki alakouluun. Kohderyhmäksi valikoitui käsityön aineenopettajat ja luokanopettajat, jotka opettavat käsityötä ukrainalaisille oppilaille. Tutkimukseen osallistui 14 vastaajaa, joista seitsemän oli käsityön aineenopettajia ja seitsemän luokanopettajia. Vastaajien opetussisältö jakautui melko tasan. Opettajista seitsemän on osana teknisen työn opetusta ja neljä osana tekstiilityön opetusta, kolme vastaajista on osana molempia opetussisältöjä. Haasteena kyselyn toteuttamisessa oli saada pintaraapaisua syvempiä vastauksia. Kysymysten täytyy olla hyvin muotoiltu, jotta vastaaja ymmärtää mitä tutkija kysymyksellään tarkoittaa.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen ja fenomenologinen tutkimus, jossa tutkimme vastaajien kokemuksia käsityön opettamisesta ukrainalaisille oppilaille. Fenomenologinen tutkimus pyrkii esittelemään ja ymmärtämään yksilöiden kokemuksia tietystä ilmiöstä. (Lichtman, 2011). Tämä tutkimustapa sopii tähän tutkimukseen, sillä näin saamme ensi käden kokemuksia tutkittavasta aiheesta suoraan opettajien kokemusten pohjalta.

Tutkimus toteutettiin Webropol-kyselyllä ja tietoa kerättiin avointen kysymysten avulla. Kysymykset laadittiin harkiten ja henkilöiden tunnistamattomuutta ajatellen, jonka jälkeen saimme siitä kommentteja tutkielman ohjaajalta ja yhdeltä kohdeyleisön henkilöltä. Tämän jälkeen muokkasimme kysymyksiä tarpeen mukaan ja lähetimme lomakkeen tietosuojailmoituksen kera eteenpäin Facebook-ryhmiin. Löysimme muutaman ryhmän, jossa oli tutkimuksemme kohdehenkilöitä ja jaoin tiedot näihin ryhmiin. Kysely oli auki niin kauan kuin saimme tarvittavan vähimmäismäärän vastauksia ja oli aika siirtyä tutkimuksen teossa eteenpäin aikarajoituksen puitteissa.

Kyselyn avoimien kysymysten vastaukset analysoitiin, pelkistettiin ja teemoitettiin taulukon avulla. Vastauksista poimittiin pääsanoma ja teema, jonka mukaan vastauksia luokiteltiin. Vastauksia vertailtiin keskenään, ovatko ne yhteneviä tai eroavatko ne toisistaan.

5.3 Tutkimusetiikka

Tutkimus noudattaa hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteita Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023) mukaan, jotka ovat rehellisyys, luotettavuus, arvostus ja vastuunkanto. Tutkimuksen kyselyn kysymykset on tehty harkiten, jotta ne olisivat helposti ymmärrettävissä ja kysymykset viittaavat niihin aiheisiin mitä on tarkoitus tutkia (KvaliMOTV, 2009).

Tutkimukseen osallistuneille on kerrottu tietosuojailmoituksessa, että tutkimusaineistoa säilytetään Turun Yliopiston pilvipalvelussa Seafilessä 31.12.2025 asti, jonka jälkeen aineisto tuhotaan. Tutkimusaineisto on vain tutkimuksen tekijöiden nähtävissä ja käytettävissä. Tutkittavat ovat voineet keskeyttää vastaamisen missä vaiheessa tahansa kyselyä tehdessään ja suostuneet vastaustensa käyttöön, lähettämällä vastaukset. Tutkimukseen vastanneet ovat täysin anonymoijia, eivätkä vastaajat ole tunnistettavissa. (TENK, 2019). Tutkimuskyselyssä kerättiin vastaajien ammatti, käsityön aineenopettaja, luokanopettaja tai koulunkäynnin ohjaaja, henkilötietoja eikä yhteystietoja ei kerätty. Lisäksi kysyttiin opettaako opettaja tekstiili, tekninen vai molemmissa käsityön opetuksen sisällöissä. Muuten kysymykset on määritelty niin, että ne eivät ole johdattelevia.

6 Tutkimustulokset

6.1 Opettajan ja ukrainalaisen oppilaan kommunikointi

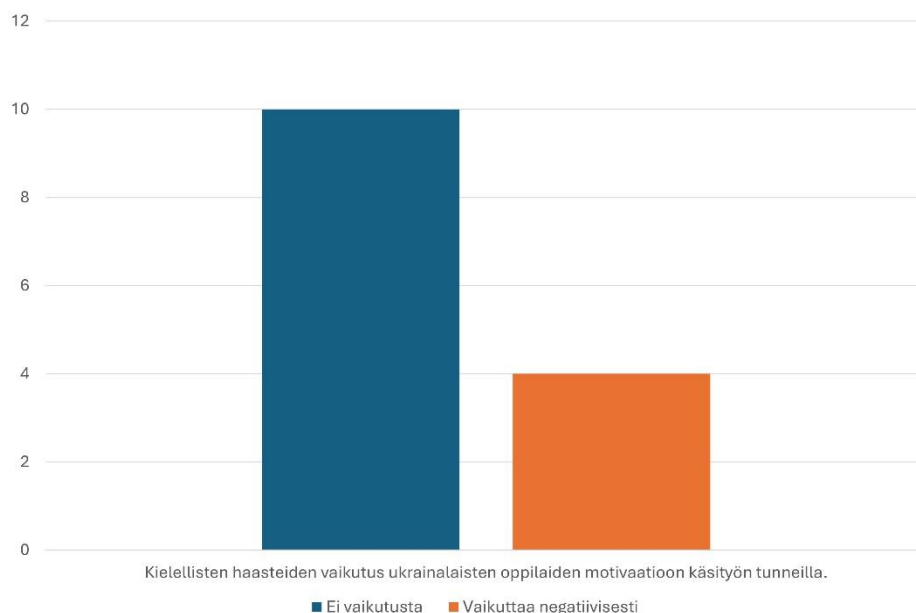
Saamissamme vastauksissa opettajien ja ukrainalaisten oppilaiden yhteisen kielen puute nousi esille. Opettajat kokevat heikon kielitaidon haasteeksi käsityön opetuksessa. Vastauksista voidaan tulkita, että pääsääntöisesti oppilaiden kanssa kommunikoidaan suomen kielellä. Ukrainalaisten oppilaiden suomen kielen ymmärtämistä pyritään auttamaan selkeällä puheella sekä yksinkertaisilla ohjeistuksilla. Apuna kommunikointiin saatetaan myös käyttää englannin kieltä sekä käännosovellusta. Jos luokassa on muita paremmin suomea puhuvia ukrainalaisia oppilaita, saattavat he tulkita ohjeita toisilleen. Kolme vastaajaa mainitsi myös elekielen käytön kommunikoidessa ukrainalaisten oppilaiden kanssa, kun yhteistä kieltä ei ole.

Opettajat ovat muokanneet opetustaan paremmin ymmärrettäväksi ohjeita selkeyttämällä, sekä kuvallisia ohjeita käyttämällä. Käsityötekniikoiden oppiminen on paljolti mallista oppimista, jolloin havainnollistaminen on tärkeää. Erilaisia kuvallisia- ja video-ohjeita on paljon käytössä opetuksessa. Vastaajien keskuudessa nämä opetusmenetelmät nousivat esille. Vastaajat mainitsevat myös, että oppilaat seuraavat paljon myös muiden oppilaiden tekemistä, auttavat toinen toistaan ja oppivat paljon myös toisiltaan. Joissakin ryhmissä on paremman suomen kielen taidon omaavia ukrainalaisoppilaita, jotka tulkkaavat muille ukrainalaisille ohjeita.

Kyselyssä oli myös tarkentava kysymys kommunikointiin liittyen, jossa vastaajat kertovat miten parantavat kommunikointia oppilaiden kanssa. Useassa vastauksessa mainittiin puhuttavan kielen olevan suomi, mutta konkreettisten ohjeiden näyttämisen olevan tärkeimmässä osassa ukrainalaisten käsityön opetusta. Vastaajien keskuudessa tämä todettiin toimivaksi menetelmäksi. Havainnoimalla ja esimerkkiä seuraamalla, oppilas oppii miten tekniikoita, työkaluja ja -välineitä käytetään. Mainintoja opetusmateriaaleihin liittyen nousi esiin kuvalliset ohjeet ja ohjetekstien yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen.

Kielen ymmärryksen vaikutukset ukrainalaisten oppilaiden motivaatioon käsityön tunneilla jakautuvat kahteen suuntaan. Joko kielenymmärryksen puute vaikuttaa opettajien silmissä oppilaihin negatiivisesti tai se ei vaikuta ollenkaan. Neljän osallistujan vastauksista voidaan tulkita, että kielenymmärryksen puute vaikuttaa oppilaihin negatiivisesti. Tällöin vaikutus

ilmenee oppilaan passivoitumisena tai turhautumisena. Muut vastaukset osoittavat, että kielen ymmärrys ei vaikuta ukrainalaisten oppilaiden motivaatioon. Käsitöissä kuitenkin on helpompaa oppia tekniikoita mallista ja kuvallisista ohjeista, kuin muissa reaaliaineissa esimerkiksi ymmärtämään tekstiä, jolloin kielitaito saattaa vaikuttaa paljonkin oppimiseen.

Kuvio 1 Käsitöitä opettavien opettajien kokemukset kielellisten haasteiden vaikutuksesta ukrainalaisen oppilaan motivaatioon käsityön tunneilla.

Kielellisiin haasteisiin ei ole vain yhtä ratkaisua kuten yksi vastaajista kirjoitti: ”kielen oppii ajan kanssa”. Ukrainalaisilta oppilailta ei voida olettaa hyvää suomen kielen taitoa vuoden valmistavan opetuksen jälkeen, jolloin heidät sijoitetaan perusopetukseen. Opettajat voivat parhaansa mukaan viljellä suomen kieltä selkeästi ja opettaa termejä ja toimintatapoja parhaansa mukaan opetuksen lomassa. Yksi vastaajista kertoi kokeilleensa pitää ukrainalaisille 1–6-luokan oppilaille yhteisen käsityötunnin avustajan tulkkamana ja koki onnistuneensa hyvin ja tunnit olivat sanojensa mukaan ”todella kivoja”.

Opettajille ei ole tarjottu ylimääräistä tukea ukrainalaisten oppilaiden määrän kasvettua perusopetuksessa. Lukuun ottamatta kahta vastaajaa, jotka ovat saaneet halutessaan lisäkoulutusta ja ohjeita opettamiseen ja arviointiin. Osa vastaajista mainitsi, että lisäkoulutus ukrainalaisten oppilaiden opettamiseen ei ole tarpeen sillä etenkin monikulttuurisissa kouluissa maahanmuuttajataustaisiin ja heikon suomen kielen taidon omaaviin oppilaihin on totuttu. Kahden opettajan mukaan tunneille on joskus ollut mahdollista saada ukrainaa puhuva

avustaja resurssien mukaan. Vastaajat mainitsivat, että eivät ukrainalaisten sotaa paenneiden oppilaiden tuen tarve käsitöissä poikkea muiden suomen kieltä heikosti puhuvien oppilaiden tarpeista. Useat koulut ovat olleet monikulttuurisia jo pitkään, eikä tilanne ole monelle uusi.

6.2 Käsityön merkitys ukrainalaiselle oppilaalle

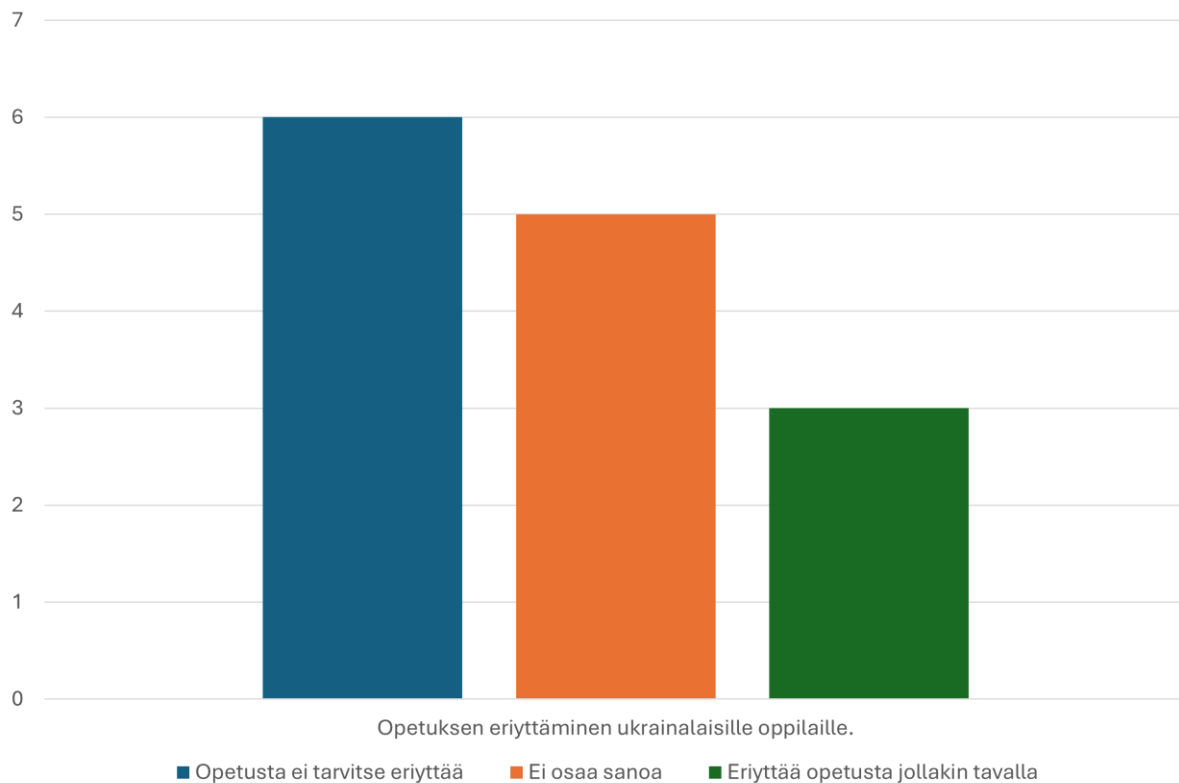
Kysyimme tutkimuksen osallistujilta, eroaako ukrainalaisten oppilaiden lähtötaitotaso muista oppilaista, ja jos eroaa, miten? Vastaukset olivat vaihtelevia, joidenkin mielestä ukrainalaiset ovat samalla tasolla kuin muutkin. Joidenkin vastaajien mukaan ukrainalaisten oppilaiden lähtötaso on huomattavasti parempi kuin muilla oppilailla.

Vastaajien keskuudessa oltiin kuitenkin miltei yksimielisiä siitä, että ukrainalaiset oppilaat kokevat käsityön oppiaineena mielekkääksi ja merkitykselliseksi. Muutaman vastaajan kokemus asiasta oli, että jotkut ukrainalaisista oppilaista ovat erittäin innoissaan käsityön tunneilla ja osa ovat tunneilla täysin sulkeutuneita ja käsityö ei kiinnosta yhtään.

Kiinnostuksen puute ilmeni kahden osallistujan vastauksissa (2/14). Yksi vastaaja on huomannut, että joitakin ukrainalaisia oppilaita mietityttää tekninen käsityö ja, että ukrainalaiset oppilaat pitävät sitä vaarallisena oppiaineena. Yhden luokanopettajan kokemus oli, että ukrainalaiset oppilaat ovat nimenomaan taito -ja taideaineissa motivoituneempia, kuin muissa oppiaineissa. Valmis tuotos kuvaamataidossa tai käsitöissä nähdään palkitsevana.

6.3 Opetuksen eriyttäminen ukrainalaisille oppilaille

Miten opettajat eriyttävät opetusta ukrainalaisille oppilaille? Kielitaidon puute, uusi oppiaine, jota ei kotimaassa ole tällaisenaan ja uudet oppimisympäristöt saattavat oikeuttaa opetuksen eriyttämisen. Vastaajat eivät kuitenkaan kokeneet tarpeelliseksi eriyttää töiden vaikeustasoa ukrainalaisille oppilaille. Eriyttäminen vastaajien joukossa on tapahtunut lähinnä tavassa opettaa. Vastaajat korostavat jälleen vastauksissaan tarkempien konkreettisten ohjeiden näyttämisen ja malliopettamisen.

Kuvio 2 opetuksen eriyttäminen ukrainalaisille oppilaille käsitöissä.

Kuusi vastaajista kertoi, että he eivät joudu eriyttämään opetusta millään tavalla. Opettajien tapa arvioida sitä, onko ukrainalainen oppilas ymmärtänyt opetuksen keskeisen sisällön ja turvallisen työskentelyn merkityksen käsityöluokassa varioi myös. Kysymykseen ohjeistuksen ymmärtämisestä saimme viisi vastausta, joista emme voi päätellä oikeastaan mitään niiden suppean ja aiheeseen liittymättömän luonteen takia. Kysymykseen vastanneiden joukossa tässäkin asiassa elekieli ja oppilaan tarkka havainnointi nousee merkitykselliseen osaan. Opettajat suhtautuvat asiaan ukrainalaisten oppilaiden kohdalla asiaan kuuluvalla vakavuudella. Yhden vastaajan mukaan turvallisuusasiat selitetään ukrainalaisille oppilaille englannin kielellä – siihen, ovatko oppilaat sisäistäneet ja ymmärtäneet turvallisuus ohjeet ei vastaaja ollut kommentoinut. Vastaajat kertoivat tarkastelevansa ukrainalaisten työskentelyä ja havainnoivansa tekemistä tarkemmin ohjeistuksen jälkeen. Opettajat ovat myös huomanneet, että ukrainalaiset oppilaat osaavat kyllä pyytää apua, jos jokin asia heitä mietityttää. Yksi vastaajista kertoi kokemuksensa asiasta tekstiilityön tunnilta. Tämä vastaaja korosti valmiin tuotoksen merkitystä opetuksen sisältöjen ymmärtämisen tarkastelussa. Vastaaja sanoi, että tekstiilissä turvallisuusasiat jäävät vähäiseksi, eikä ongelmia ole ollut silloin, kun turvallisuuteen keskittyminen on olennaista, kuten silitysrautaa tai ompelukonetta käytettäessä. Muuten vastaukset korostivat vierestä seuraamista ja sitä, että ukrainalaisten

oppilaiden työskentelylle annetaan hetkellisesti enemmän huomiota, jotta voidaan varmistua siitä, että opastus on mennyt perille.

Vastaajat kokosivat vielä mietteitensä siitä, minkälaisia haasteita ukrainalaisilla oppilailla on käsityöissä ja miten näitä voitaisiin ehkäistä. Kolme (3/14) vastaajista ei ole havainnut haasteita ukrainalaisten oppilaiden käsityön opetuksessa. Kuten hypoteesissamme epäilimme, ovat ukrainalaisten oppilaiden suurin haaste käsityön opetuksessa kielelliset haasteet. Puolet vastaajista (7/14) mainitsivat kielitaidon haasteena ukrainalaisten oppilaiden käsityön opetuksessa. Yhden opettajan vastaus mainitsi myös perustaitojen puutteen haasteena ja myös oppilaiden mahdollisesti kokemat traumat nousivat yhdessä vastauksessa esille. Haasteiden lievittämiseen opettajat toivoivat enemmän tukea avustajien, sekä ukrainalaisten oppilaiden kanssa yhteisen kielen omaavien ohjaajien kautta. Kielellisiin haasteisiin opettajat toivoisivat enemmän kielitietoista opettamista. Jotkut vastaajat toivoivat myös ukrainalaisille oppilaille pidempää jaksoa valmistavassa opetuksessa nimenomaan siksi, että kielitaito kehittyisi. Yhden opettajan ehdotus oli myös omat ryhmät ukrainalaisille oppilaille.

7 Johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa selvitettiin käsitöitä opettavien opettajien kokemuksia ukrainalaisten oppilaiden opettamisesta käsitöissä. Kuten aikaisemmissakin tutkimuksissa, yhteisen kielen puuttuminen opettajan ja oppilaan välillä haastaa opettajien kokemusten mukaan opetuksen toteuttamista (Koivula & Kolvanki 2019). Opettajat ovat yhteisen kielen puuttuessa löytäneet kuitenkin keinoja kommunikointiin. Englannin kielellä, elekielellä ja opetuksen visualisoinnilla voidaan auttaa oppilasta ymmärtämään opetusta. Tulosten perusteella voimme myös päätellä, että käsityö on pääosin merkityksellistä ukrainalaisille oppilaille ja he pitävät siitä. Tarkkoja merkityksellisyyden merkkejä ja sitä miksi käsityö on merkityksellistä näille ukrainalaisille oppilaille, oli vaikea tutkimustulosten perusteella havaita. Oppiaine on kuitenkin mielekästä ja käsityön sekä muiden taito ja taideaineiden valmiin tuotoksen palkitsevuus oli tärkeässä roolissa oppiaineen merkityksellisyyttä tarkastellessa. Opettajat eivät myöskään suurimukseen osakseen kokeneet tarpeelliseksi eriyttää käsityön opetusta ukrainalaisille oppilaille.

8 Pohdinta

Tutkimus oli alun perin tarkoitus toteuttaa ryhmähaastatteluna, jotta aineisto olisi ollut laajempi ja sisällöllisesti monipuolisempi. Tutkimuslupaa ei tutkimusta varten kuitenkaan saatu, joten aineiston keruu piti toteuttaa muulla tavalla. Sosiaalinen media oli seuraava paikka, josta hakea haastatteluun henkilöitä. Kuitenkaan emme saaneet osallistujia haastatteluun, harva haluaa lähteä ryhmähaastatteluun ventovieraiden kanssa. Vaihdoin aineistonkeruu menetelmän kyselylomakkeeseen, johon saimme kohtalaisen hyvän määrän vastauksia 14 kappaletta. Jälkeenpäin ajateltuna olisi pitänyt panostaa haastatteluun enemmän, koska se olisi vaikuttanut positiivisesti vastauksien sisältöön. Todennäköisemmin mahdollista olisi ollut saada myös sellaista tietoa, jota emme osanneet kysyä, sekä määrällisesti enemmän aineistoa. Olisi voinut tehdä myös yksilöhaastatteluja mutta koimme ryhmähaastattelun hedelmällisemmäksi ja tästä syystä emme toteuttaneet yksilöhaastatteluja.

Pädyttyämme kyselyyn päätimme, että haluamme vastauksia myös koulunkäynnin ohjaajilta, joita kysely ei ilmeisesti tavoittanut. Tästä syystä emme saaneet vastauksia koulunkäynnin ohjaajilta. Laatiessamme Webropol-kyselyä, koimme vaikeaksi muotoilla kysymykset niin, että saisimme vastauksen juuri haluamaamme aiheeseen. Joissain kysymyksissä vastaus ei ihan ollut ajattelemamme aiheen mukainen, joka hankaloitti analysointia. Tämä seikka saattaa hieman heikentää tutkimuksen luotettavuutta. On haastavaa muotoilla kysymyksiä, jotka eivät johdattelisi vastaajia, mutta olisi ollut hyvä pohjustaa joitakin kysymyksiä mitä niillä tarkoitamme.

Tutkimusaihe on hieman arkaluontoinen koska se kohdistuu yhteen ihmisryhmään. Tutkimuskysymyksiä koskien on hyvä miettiä, miten niitä olisi voinut muokata, jotta tutkittava ryhmä ei joutuisi huonoon valoon. Onko oikein rajata maahanmuuttajaoppilaat pelkästään ukrainalaisiin oppilaisiin. Tutkimusaineiston otanta on melko pieni, joten se ei ole yleistettävissä.

Lähteet

Ala-Nissilä, J. (2023), Käsillä tekemisen merkitys kielen oppimisessa. Tekstiiohje 2/23.

Finnish Consulting Group (2021), Learning Together -hanke: Ukrainan peruskoulun uudistaminen suomalaisella asiantuntijuudella, laatu ja maine 2020-luvulle.

<https://www.fcg.fi/asiakastarinat/ukrainan-peruskoulun-uudistaminen-suomalaisella-asiantuntijuudella-laatu-ja-maine-2020-luvulle/>

Hilmola, A. (2025), Käsityö, 6. vuosiluokan opetuksen tukimateriaali ja lukuvuosiarviointi.

Opetuksen ja arvioinnin suunnittelun lähtökohtia käsityössä. Opetushallitus.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kasityo-6-vuosiluokan-opetuksen-tukimateriaali-ja-lukuvuosiarviointi>

Huottilainen, M. (2018), Näkyvä käsityö. Käsityöopettajien liitto.

https://www.youtube.com/watch?v=Uez48GaVS_U

Kiilakoski, A. & Kärkkäinen, J. (2023) Peruskouluikäisten ukrainalaisten integroituminen suomalaiseen koulujärjestelmään. Opetushenkilökunnan näkökulma. Diakonia University of Applied Sciences

Koivula, N-V. & Kolvanki, J. (2019). Käsityön aineenopettajien kokemuksia maahanmuuttajaoppilaista ja monikulttuurisesta peruskoulusta. Rauma: Turun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta

Korpi, R. & Lappi, J. (2024). ”I can be child. And I can be energized. I can be negative and after sports I can be fun.” Jyväskylän yliopisto, Liikuntatieteellinen tiedekunta.

Koskinen, H. (2024), Ukrainalaisten lasten motivaatio opiskella kieltä on koetuksella – syynä toive nopeasta kotiinpaluusta. Yle, koulutus <https://yle.fi/a/74-20089455>

- Kruszewska, A. & Lavrenovab, M. (2022) The educational opportunities of Ukrainian children at the time of the Russian Invasion: perspectives from teachers.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004279.2022.2083211#abstract>
- Lappalainen, E. M. (2005). Käsitön, kielen ja kulttuurin yhdistäminen maahanmuuttajien suomen kielen oppimisprosessissa. *Migration-Muuttoliike*, 32(4), 23-28.
<file:///C:/Users/K%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4/Downloads/91641-Artikkelin%20teksti-150674-1-10-20200420.pdf>
- Leppänen, K. (2017) Apua kielen oppimiseen. Kansalaisopistot.fi, Espoon työväenopisto/Omniakoulutus <https://kansalaisopistot.fi/portfolio/kasitoista-apua-kielen-oppimiseen/>
- Lichtman, M., & Tech, V. (2011). *Understanding and evaluating qualitative educational research* (M. Lichtman, Ed.; 1st ed.)
- Maahanmuuttovirasto (2023), Tuhannet Ukrainasta paenneet voivat siirtyä kuntalaisiksi maaliskuusta alkaen. <https://migri.fi/-/tuhannet-ukrainasta-paenneet-voivat-siirtya-kuntalaisiksi-maaliskuusta-alkaen>
- Maahanmuuttovirasto (2025), Tilastot <https://tilastot.migri.fi/#decisions?start=625>
- Ministry of education and science of Ukraine (2022-2023). Ukrainian education on emergency. <https://emergency.mon.gov.ua/>
- Miroshnichenko, E. (2023). Ukraine land of craftsmanship, between tradition and innovation. Mad' in Europe.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2023), Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen vaikutukset opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla. <https://okm.fi/ukraina>

Opetushallitus (OPH), (2017), Perusopetukseen valmistava opetus. Esite

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/perusopetukseen-valmistava-opetus>

Opetushallitus (OPH), (2024), Tietoa Ukrainasta paenneista varhaiskasvatuksessa, kouluissa

ja oppilaitoksissa Suomessa. <https://www.oph.fi/fi/kansainvalisyys/tietoa-ukrainasta-paenneista-varhaiskasvatuksessa-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>

Opetushallitus (OPH), (2025), Perusopetukseen valmistava opetus. Ryhmämuotoisesti vai

inklusiivisesti. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetukseen-valmistava-opetus>

Opetushallitus (OPH), (n.d. A), Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kulttuurinen-moninaisuus-ja-kielitietoisuus>

Opetushallitus (OPH), (n.d. B), Perusopetus ja lukio Ukrainana koulujärjestelmässä.

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/perusopetus-ja-lukio-ukrainan-koulujarjestelmassa>

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS), (2014), Opetushallitus.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tiedot>

Pöyhönen, S. (2025), Suomen kouluissa kuri on löysempi kuin Ukrainassa – Opettaja on

Suomessa ”lempeä kumppani”, vertaa ukrainalainen äiti. Yle, Maahanmuutto

<https://yle.fi/a/74-20136603>

Raitio, R. (2023), Opettajalta vakava viesti: monen ukrainalaislapsen suomen kielen taito ei

riitä perusopetukseen. Yle, koulutus. <https://yle.fi/a/74-20032902>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2009) Menetelmäopetuksen tietovaranto

KvaliMOTV. Kvalitatiivisen menetelmien verkko-oppikirja. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 2009.

Salakari, H. (2009), Toiminta ja oppiminen -koulutuksen kehittämisen tulevaisuuden suuntaviivoja ja menetelmiä. Helsinki :Eduskills Consulting.

Tieteen Termipankki (2.8.2025), Kielitiede:elekieli

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:elekieli>.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019), ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset

periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa. Tutkimuseettisen

neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019 chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://tenk.fi/sites/default/files/2021-

01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023), Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen

käsitleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja. 2/2023

chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://tenk.fi/sites/default/files/2023-

03/HTK-ohje_2023.pdf

Liitteet

Liite 1. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

1 (2)

EU:n yleinen tietosuoja-asetus,
artiklat 13 ja 14

1. Rekisterin nimi	Opetushenkilökunnan kokemuksia ukrainalaisten oppilaiden käsityön opetuksesta.
2. Rekisterinpitäjä	Nea Koskela
3. Vastuuhenkilön yhteystiedot	Nea Koskela, nemark@utu.fi
4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot	DPO@utu.fi +358 29 450 4361
5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	Tutkimuksemme pyrkimyksenä on kerätä käsityön opettajien kokemuksia ja ajatuksia käsityön opettamisesta ukrainalaisille oppilaille. Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on ☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta) ☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta) ☐ muu mikä _____
6. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja Anonyymien vastaajien kokemuksia ja ajatuksia käsityön opettamisesta ukrainalaisille oppilaille.
7. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät.	Tietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

Turun yliopisto • University of Turku

FI-20014 Turun yliopisto, Finland • www.utu.fi

Puhelin/Telephone +358 29 450 5000 • Faksi/Fax +358 29 450 5040

8. Tiedot tietojen siir- rosta kolmansiin mai- hin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ul- kopuolelle.
9. Henkilötietojen säilyt- tämisaika tai sen määrittämisen kritee- rit	Aineistoa säilytetään 31.12.2025 asti seafilessä (Turun yliopi- ston tietoturvallinen verkkokansio), jonka jälkeen aineisto tuho- taan.
10. Rekisteröidyn oikeu- det	Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää tai vaikeuttaa käsitte- lyä. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.
11. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Lähetämme osallistumiskutsun Facebook ryhmässä Alakoulun aarreaitta. Halukkaat osallistujat ovat itse meihin yhteydessä sähköpostitse.
12. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassa- olosta	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloin- nin tekemiseen.

Liite 2. Kysely

Opetushenkilökunnan kokemuksia ukrainalaisten oppilaiden käsityön opetuksesta

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Hei,

Olemme kolmannen vuoden käsityön aineenopettajaopiskelijoita Turun yliopiston Rauman kampuksen opettajankoulutuslaitokselta. Kandidaatintutkielmamme käsittelee ukrainalaisten oppilaiden käsityön opetusta Suomessa. Pyrimme tutkimuksen avulla kartoittamaan, miten käsityön opetusta toteutetaan ukrainalaisille oppilaille. Haluaisimme kuulla kokemuksia ja näkemyksiä aiheeseen opetushenkilökunnalta. Toivomme vastaajien pohtivan kysymyksiä jotta saisimme laajemman näkökulman aiheeseen.

Kysely on auki huhtikuun loppuun asti.

Tutkimukseen liittyvä tietosuojailmoitus löytyy Turun yliopiston Seafire-palvelimelta.
<https://seafire.utu.fi/f/ecd6d1126685459fb6cd/>

Kiitokset tutkimukseen osallistumisesta ja vapaa-ajan käyttämisestä kyselyyn vastaamiseen.

Terveisin Nea Koskela ja Eero Aaltio

1. Oletko... *

- Käsityön aineenopettaja
- Luokanopettaja
- Koulunkäynnin ohjaaja

2. Oletko käsitöiden opetuksen osalta pääsääntöisesti osana *

- Tekstiilityön opetusta
- Teknisentyön opetusta
- Molempia

3. Koetko avustajan tarpeelliseksi käsityön opetuksessa ukrainalaisille oppilaille ja onko koululla mahdollisuus tarjota avustaja opetuksen tueksi?

- Kyllä, mutta siihen ei ole mahdollisuutta
- Kyllä, siihen on mahdollisuus
- Ei, vaikka siihen olisi mahdollisuus
- Ei, en koe tarpeelliseksi
- Toimin itse avustajana/ohjaajana

4. Miten/millä kielellä kommunikoit oppitunnin aikana ukrainalaisten oppilaiden kanssa? Esim. englanti, suomi, venäjä, tulkki, käännössovellus? *

---

5. Kerro tarkemmin kommunikointitavoistanne.

---

6. Miten oppilaiden kielenymmärrys vaikuttaa oppilaiden motivaatioon tunneilla? *

---

7. Miten opetushenkilökuntaa on tuettu tai opastettu ukrainalaisten oppilaiden opetuksessa, kun ukrainalaisten oppilaiden määrä alkoi lisääntyä? *

---

8. Eroaako ukrainalaisten oppilaiden lähtötaitotaso muista oppilaista, miten?

---

9. Mitä näkemyksesi mukaan ukrainalaiset oppilaat pitävät käsityön opetuksesta, ovatko he motivoituneita ja kokevatko he oppiaineen merkitykselliseksi? *

---

10. Miten opetusta eriytetään ukrainalaisille oppilaille sopivaksi käsitöissä? *

---

11. Miten arvioit, onko ukrainalainen oppilas ymmärtänyt opetuksen keskeisen sisällön ja turvallisen työskentelyn käsityön opetuksessa? *

---

12. Millaisia haasteita ukrainalaisilla oppilailla on käsitöissä?

---

13. Miten näitä haasteita voitaisiin helpottaa?

**14. Onko vielä jotain näkemyksiä aiheeseen liittyen, mitä haluaisit tuoda esiin?
Kerro tarkemmin.**
